

ناورەك ل دىرووكا كوچبەريا كوردان بو وهلاتين بيانان

پشكا دووئ و دويماهيئ

رهوشا كوچبەريئ خەلك گەلك زوو زقرين سەر مال و حالين خو لدهمى كو ديتى نيمچه ئماناتيهك پەيدا بوو. دگەل زقرينا كوچبەران ژ توركييا و عيراقى، گەلكا ژ كوچبەران برياردا كو نه زقرنه قە و برياردا كو بريارا دەرکەتئ دا بو وهلاتيت بيانان. لوى دەمى پشكى كو (بوو-ئين) بئ هيفى بووى كه ئهقين ما نا زقرن نه چار بوون كو كه مپا (سلووپى) ل قەكەن و كينسين وان هاتن وەرگرتن وهكو پەنابەر بو ولاتئ سبيئ. ئه و بوو لدهستىكا ۱۹۹۳-۱۹۹۶ پرانيا قان مشهختا بكمه ل برن بو (ئوستراليا، ئەمريكا، كەنەدا).

ريدانا دووئ:

پشكى كو كوردان شياى ل كوردستانى حكومت و پەرلمان و هەلبژرتنا بكت و نيمچه ئاراميهك پەيدا بئ، كورد تووشى شەرى ناخووى دبن دنابەرا (۱۹۹۴-۱۹۹۸). لوى دەمى گراني و ژارى و نه بوونا كارى د بەرزترين پلەيا خودا بو

نيق نه تهوى نه چار بوون كو پەنا بيته برن كو بريارهك بو قئ كوچبەريئ دەرکەفيت بلەز و بەز بيته بجهئيان دا كو كارەساتيت مروقاتي نه ئينه ريدان. پشكى بليكوولينه كا بلەز بريار هاته دان كو هيللا ۳۶ بيته دانان و بريار هات دان كو رژيما عيراقى هيزين خو ژ هەتا هيللا نافكرى قەكيشيت و بهيچ شيوهيكى نه ئاسمانى و زهميني خو نيزيكى قى سنوورى نهكەن كه دگوتنى (سيف هيقن) يانى جهئ ئاسايشى، ژ هەژييه بيته گووتن كو ئەمريكا و بریتانيا دەستەك بالا هەبوو كو ئەف برياره دەرکەفيت و بيته بجهئيان ژ لای (يوونى) قە. هەر وهسان سەرکاتيا بەرهئى كوردستان لوى دەمى هەك هەول ل گەل رژيما عيراقى كرن كو چارهك بيته دبتن بەلئ وهكو ديار سەر نه هاتين گرتن بوويه چارهيا دووئ باشتين چاره بوو كو كوردان قەبوول كړ. هەلبەت ژ بەر زوريا سهختيا

نارام دهوئى/كەنەدا

قووناخا چارى:

ئەف قووناخه كه د كه فته دنابقهرا ۱۹۹۱-۱۹۹۸، ژ بەركو ئەف قووناخه نه گەلك دەمەك دبر ريدايه و كاريگهريا وئ گەلك يا مەزن بوو بو هەردوو لايين كەتن و سەرکەفتن بتاييه تي ل كوچبەريا يا مليونى يا ۱۹۹۱ئ. بو زیدەتر پيزانينا دەبارەى قئ قووناخى، باشتەر ئه وه كو ريدانيت قئ قووناخى بينه زمان داكو باشتەر بزاني كاني چەوان قان باروودوخان زهمينه خو ش كړ كو كوچبەريئ كورد ديساقه قەستا وهلاتيت ژ دەر قە بكت.

ريدانا ئيكي:

وهكو لبيرا مه هەميان و هەر وهسان دئ بيته بەر پەرەك مەزن ل ديرووكا كوردان هەتا هەنه ژبەر قەوارئ ريدانئ و كاريگهريا وئ لسەر ملله تي و هەمى دەقەرئ. ئه و ژى كوچبەربوونا كوردان ل كوردستانا عيراقى يا مليونى بو وهلاتيت دەوروبەر بتاييه تي ديساقه بو توركييا و ئيراني. هەلبەت ژبەر كوبي حساب ئەف ريزهيه كا گەلك مەزن بوو بو دەزگه ها ريكخراوا

نەخشا كوردستانى ل روژه لاتا ناڤين

ئینان، ههلبهت ئەڤه ژ لایهکی ڤه خسارهتیهک گهلهک مهزن بکوردان کهفتی بتایبهت کو کوردان تازه دڤیا خۆ لسه ر پیت خۆ بگرن و گهلهک هیڤی بههبوونا ڤان کادران ههبوون و نهو لدهست دان.

قونناخا پینجی:

ئەڤ قونناخه دیساقه ل کوردستان باشووره ئە وژی دهست پیندکهت بههرفینا رژیما عیراقی یا کهڤن لسالا ۲۰۰۳ ئی. ههلبهت مهرم مه ژئی ناووچه پین تازه رزگار بین مینا (شنگار، شیخان، موسل، خانقین و کهرکووک.....هتد). پشتی دهمهکی ئازادیی و پهیدا بوونا دهستلانا کوردان لڤان جهان پهیدایی و هیدی هیدی هیژن چه کادرین دژ پروسسا ئازادیا عیراقی سه ر ب ریکخراوین ئەلقاعده و کهڤنه به عسیان وهلی تیت کو ئەڤ ناووچه نه ئارامی دکهڤیتی و گهلهک ب هوقتهتی کارین خۆ کوژی و سه ربرین دژی کوردان بتایبهتی دژی کوردان ل موسل و ناووچه پین دی بین جدا جدا. ههردیسان بریدانیت هه نهک ریدانیت دلته زین دناڤا کوردین ئیزدی و مسولمانان زهمینه خوشتر لی کر کو ئارامیا ڤان دهڤه ران تیک بچیت. ههردیسا ڤه نه پینگیریا رژیما و خه لکی عه ره ب هاتیت بزوری هاتیت کهرکووکي بمانا ۱۴۰ و ڤه مانا وی وهکو پیتڤی نه هاته بجهانین. ئەڤان ریدانان و گهلهکین دی باروودوخهک تایبهت بو بو ڤی دهڤه ری چی کر و زهمینه گهلهک خوش کر کو کوچبه ریا تاکه تاکه یان ژئی گهلهک جارن وهکو خیزان بهرهف وهلاتین ژدهره ڤه بکه ن.

بقی قونناخی ئەم تیننه سه ر گووتنن دیمایی لسه ر بابه تی خۆ. ژ هه ژیه بیژین کو کیشه یا ملله تی کورد کیشه یهکا گهلهک ئالوزه و هه رکه سه کی بڤیت ژ هه ر لایه کی ڤی کیشی بنڤیست گهلهک بسانه ی نینه، هه لبه ته ژ وان ئەڤ بابه ته (دیروکا کوچبه رریا کوردان). هه ولین زور هاتینه دان و گهلهک سه رچاوه هاتینه

که مپهکا په نابهرین کورد

به ردهوام بی لسالا ۱۹۹۶ هیژین دهرفه ی کوردستانی بوونه به شهک ژ شهری که ئەو ژئی هیژین ئیرانی و عیراقی که هه ر ئیکی بو پالپشت بو لایهکی کوردی و شه رین دژوار که تنه ناڤ چه رگی کومه لگه ها کوردستانی دا. لوی ده می پروڤاگنده چی بوون کو رژیما عیراقی هه رکه سی کو د گه ل بیانیان شول کری و بگرن و ئازار بدهن. ژ بهر ڤی ئیکی ئەمیریکا ب نیزیکی هه زاران کادرین کارمه ند بین زانستی و کادرین روشنبیر ڤه گوهارتن بکومه ل به رهف ئەمیریکا

دناڤا جڤاکی ساڤا بی کورد و دسه ر ڤان هه میان را شه ری برا کوژی ژئی هاته سه ر له وان ئەڤه بوونه ئەگه را هندئ کو وهکو تاکه تاکه بتایبه تی چینا گه نه چ ژ کومه لی خۆ لسنوورین تورکیا و سووری و ئیرانی و.... هتد. ژهه رژییه بیژین کو ژمارهکا هه ره زور یا گه نه چین کورد بوونه قووربانا ئەوی باری نا له بار. ئەڤی ریدانی ملله تی کورد و کوچبه ریا کوردان خسته د قونناخهکا دیدا که دبیته ریدانا سیی.

ریدانا سیی:

پشتی کو شه ری برا کوژی

دیمهک ژ کوچبه رین کوردان

٢٥,٠٠٠	ئوسترالیا
٦٠,٠٠٠	سوسیرا
٨٠,٠٠٠	بریتانیا
٣٠,٠٠٠	دانیمارک
٢٥,٠٠٠	یونان
	ئەمریکا ژووری
٤٠,٠٠٠	ئەمریکا
٦,٠٠٠	کەندا

سەرچەمی گشتی ٢,٠٧٧,٠٠٠
 هەلبەتە ئەف زانیاریە دبیت کیمو
 کاسی تیندا هەبن یاخۆد برهنگەکی
 یان ژێ د بەروەخت نە بن، یان کو
 دەمەک درێژ بیت ئەف زانیاریە نە
 هاتبن نی کرن. هەرۆسان وەکو
 دیار هەنەک وەلات هەر تیندا نین
 و پەنابەرین کورد لی هەنە مینا
 (نەروێژ و فینلەندا و روسیا...هتد).
 هەرۆسان هەنەک وەلات دیارکریه
 کو لیدیرووکەکا کەقنار دا کو کورد
 یان هاتینه فەگووهازتن بزۆری
 بۆ وان ولاتان وەکو (ئەفغانستانی
 - جۆرجیا-کازاخستان) کە نەو خۆ
 بخۆ جەه و هەقوولاتیبت قان وەلاتان
 دنیاسن، هەرۆسان هەنەک نە هاتینه
 نغیسین مینا (پاکستانی-کشمیر) کە
 نیزیکی (٨٠,٠٠٠-٦٠,٠٠٠) کورد
 لی هەنە. مەرەم ژ بەلافکرنا ئەفی
 لیستی ئەوه کو بابەتی مە پتر روون
 ببیت کانی کوچەرین کورد ل کیژان
 وەلاتان دژین و ریژەیا وان چەندن.

<http://www.infoplease.com/ipa/A0108054.html>
<http://kurdishhousing.org/about/us/back.aspx>
http://en.wikipeidia.org/wiki/Mustafa_Barzani
http://en.wikipedia.org/wiki/Kurdish_peopl

تێبینی:

ئەف لیستا خاری یا کو دیار
 دکەت کانی چەند کورد کوچەر
 ببینە و لکیری نە هاتیە وەرگرتن ژ
 وپسایدا
http://en.wikipedia.org/wiki/Kurdish_peopl

وەلات ژمارا کوچەران

٢٠٠,٠٠٠	ئاسیا / قوقاس
١٥٠,٠٠٠	ئەفغانستان
١٠٠,٠٠٠	ئازربەيجان
٨٠,٠٠٠	ئسرائیل
٦٠,٠٠٠	لوبنان
٤٦,٠٠٠	جورجیا
٤٥,٠٠٠	کازاخستان
٤٠,٠٠٠	ئەرمینیا
	ئەورپا
٨٠٠,٠٠٠	ئەلمان
١٢٠,٠٠٠	فەرنسا
١٠٠,٠٠٠	سوید
٧٠,٠٠٠	هۆلەندا

خاندن هەتا کو من شیایبت ئەز
 ئەقان زانیاریان بخیمە بەر چاقین
 وە یین بەریز. ئەز دوێ باوهری
 دا مە کو د بیت گەلەک زانیاری د
 کیم بن یان ژێ وەکو پیتقی حەقی
 بابەتی نە هاتیبتە دان، لی دیساقە
 هەول هاتیە دان کو ئەف بابەتە بیتە
 نغیسین وەکو کیشەیا مللەتەکی.
 کوچەری دناق کوردان دا جەهکی
 مەزن بخۆ فە دگرین بتایبەتی
 لقان دیمایان. ئەف بابەتە پیتقی
 لیکولینین باش هەنە و ببووچوونیت
 من لپاشەرۆژی مللەتی کورد د شیت
 سوودەک گەلەک باش ژ رەقەندا
 کورد وەرگریت لی یا گرنگ ئەوه کو
 هیچ جوورە دەرەتەک نەهیتە دان
 بۆ فەقتیان پەنابەران و جەهی دایکی
 کە کوردستان. گرنگە دەستەلاتا
 کوردی ئاورەک قایم بقی کیشی
 بدەت و پەپوهندیەک مکووم لسەر
 ئاستی ریکخستن و دانانا کومەلین
 کوردی و پیشخستنا پەیرەو و
 ریبازین وان و خرەقەبوون لسەر
 هەف دا کو شیانیبت قان کوچەران
 ببینە مفايەک نەتەوی و بەرزە نەین
 دنافا دەریابین کومەلگەهین وان
 قەست کریی.

سەرچاوه:

<http://en.wikipedia.org/wiki/Kurdistan>
http://www3.baylor.edu/~Charles_Kemp/kurdish_refugees.htm

باژیڕی کەرکووک